

آدم‌های له‌شده

کیهان خانجانی در **عشق‌نامه ایرانی**
با شخصیت‌هایش به چهارگوشه ایران سفر می‌کند

و چگونگی کیفیت عشق و داستان‌های عشقی ایرانیان از دیدگاه‌های مختلف مثلاً روان‌شناختی و اجتماعی و بومی‌گری روبه‌رو باشید، بلکه قرار است چندتایی داستان بخوانید که هر کدام در منطقه‌ای از ایران فقط اتفاق می‌افتند.

اولین مولفه پررنگ در داستان‌های کتاب، زمان است. در داستان‌های این مجموعه نوع برخورد نویسنده با زمان در طول و درازنای تاریخی نیست، بلکه به لحظه‌ای یا نهایتاً ساعتی اکتفا می‌کند و در عمق زمان به نوشتن داستان‌هاش می‌پردازد. اگر داستان کوتاه برشی کوتاه‌تر از زندگی است اکثر داستان‌های «عشق‌نامه ایرانی» تنها درنگی از همان برش کوتاه است. مثل داستان‌های «هه‌وری لار» و یا «لال‌لال» که تنها به چند لحظه فریزشده از عشقی قدیمی و ناپیدا می‌پردازد. البته با توصیفات در اکتونیت زمان روایت. باید این جمله میلان کوندرا را ضمیمه این قسمت کرد: رمان (اینجا منظور از رمان ادبیات داستانی است) درصدد درک عمیق زمان است، لحظه‌فراز گذشته با مارسل پروست، لحظه‌فراز زمان حال با جیمز جویس.

دومین مولفه ساخت شخصیت‌هایی است که به‌واقع این جمله فرانک اواکیر ایرلندی را با خود حمل می‌کند که شخصیت‌های داستان کوتاه چیزی نیستند جز آدم‌های له‌شده، به جرأت می‌توان گفت تمامی شخصیت‌های این مجموعه آدم‌های له‌شده‌ای بیش نیستند؛ چه از درون و چه از بیرون‌شان. نکته جالب‌تر اینکه انگار نویسنده در

ادبیات داستانی ایران است. در میان آثار نه‌چندان زیاد او در مقایسه با هم‌نسلانش مجموعه‌داستانی است که البته آخرین کتاب چاپ‌شده داستانی او هم به شمار می‌رود به نام «عشق‌نامه ایرانی».

کیهان خانجانی یک نویسنده داستان مدرن است و تمامی زوایای لازم مدرن‌نویسی را بدون کم‌وکاست رعایت می‌کند. از این بابت باید انتظار خواندن داستان با مولفه‌های مدرن را داشته باشیم؛ یعنی عطف توجه از جهان بیرونی به دنیای تاریک و مبهم ذهن، این یعنی به جای بازتولید یک امر واقع داستان‌نویس به کاوش درونیات شخصیت می‌پردازد و برخلاف سبک‌های رئالیستی و ناتورالیستی نوعی کشمکش درونی و نمود آن را در امر حادث‌شده بر رویداد شخم می‌زند. دیگر اینکه خانجانی به داستانش تنها در حیطه داستان‌نویسی‌اش وفادار است. درواقع او ذات داستان را با مستندگویی و معرفی فرهنگ و جغرافیا درهم نمی‌آمیزد. یک‌جورهایی داستان می‌نویسد و وفادار به ذات کاری است که می‌کند. این هم البته یکی از مهم‌ترین مولفه‌های مدرنیسم است که می‌گوید: هر چیز را باید به خود آن چیز رجوع داد و برای توجیه آن به چیزی فراتر متوسل نشد. یک متن ادبی یا یک نقاشی تنها نماینده آن متن ادبی و یا نقاشی است و قرار نیست در خدمت چیزی فراتر از خود یا در خدمت یک داستان بیرونی دربیاید. بنابراین از روی عنوان کتابش نباید به قضاوت و پیش‌داوری بروید. در «عشق‌نامه ایرانی» قرار نیست با بیانیه

محسن زهتایی داستان‌نویس

هوشنگ گلشیری در ابتدای مقاله «سی سال رمان‌نویسی» (منظور سه نسل ابتدایی داستان‌نویس ایرانی است) می‌نویسد: «همان‌گونه که ما قرن‌ها ضایعات شعر و شاعری داشته‌ایم، در این سه دهه اخیر نیز ضایعات رمان‌نویسی داریم. ضایعاتی چون آثار دشتی و حجازی و مستعان و دنباله‌روانشان که چون به بیراهه رفته‌اند، تجربه‌ای که از تلاش آنان به دست می‌آید، بی‌ارزش می‌نماید. از این‌رو خواندن و حتی نقد و بررسی نوشته‌هایشان تلف کردن زمان بیشتری است در آن بیراهه که به رمانتیسیمی بی‌رنگ می‌رسید.» این پارگراف استاد نظیر ندارد. به‌خصوص برای ما که حالا پنج نسل داستان‌نویسی را رد کرده و کم‌کم داریم نسل ششم آماده می‌شویم. در داستان امروز که تعداد نویسندگان و کتاب‌ها به نسبت گذشته سر به فلک گذاشته و کلی سلب‌بریتی داستان هم داریم، پیدا کردن چندتا نویسنده که کارهای آنها ارزش خواندن داشته باشد کاری است دشوار، با وجود این، این خاصیت ادبیات است که بعد از چند دهه یک‌بار غریب‌گری می‌کند و دانه درشت‌ها و آنها که واقعا چیزی برای گفتن و نوشتن داشته‌اند را برای ما باقی می‌گذارد.

کیهان خانجانی از آن دسته نویسندگانی است که تاکنون با آثارش ثابت کرده نویسنده‌ای برجسته در

پاییز ۳۲

■ نویسنده:
رضا جولایی
■ ناشر: چشمه

تمامی قصه‌های موجود در این مجموعه در بازه‌ی زمانی بعد از جنگ جهانی دوم تا کودتای بیست و هشت مرداد رخ می‌دهند. در این اثر، قصه‌ی انسان‌هایی به تصویر کشیده شده که هر کدام زخمی خورده و گمنام مانده‌اند. قصه‌هایی از زندگی پرفرازونشیب مردم عادی، که هیچ‌گاه گفته و شنیده نشد و این دیده‌نشده‌ها آنقدر ادامه پیدا کرد که زیر تلی از تاریخ مدفون شد و به دست بی‌رحم فراموشی سپرده شد.

کوچه عروس کشون

■ نویسنده: مهدی
باتقوا
■ ناشر: ثالث

کتاب «کوچه عروس کشون» نخستین اثر مهدی باتقوا نویسنده اصفهانی است؛ شروعی خوب برای نویسنده‌ای که پیش از این در زمینه ادبیات کودک و نوجوان چند اثر ترجمه منتشر کرده بود. باتقوا در این اثر، ماجرای دو برادر دوقلو را روایت می‌کند که هر کدام به صورت جدا، برای دیدن خواهر عروس‌شان به تهران سفر می‌کنند؛ سفری مکاشفه‌آمیز که با همه سختی‌هایش، جذابیت پنهان پایتخت را نشان می‌دهد.

هفت قدم تا سنگر

■ نویسنده: محمد
حیاتی
■ ناشر: مهر و دل

مجموعه داستان «هفت قدم تا سنگر» نخستین اثر داستانی محمد حیاتی مترجم و داستان‌نویس خوزستانی است. این مجموعه دربرگیرنده هفت داستان کوتاه است با موضوعات مختلفی همچون عشق و مرگ. در داستان «هفت قدم تا سنگر»، ابرام و جفو در دل تاریک شب، سر از قبرستان روستا درمی‌آورند تا راز سنگر را کشف کنند...